

SLOVENIJA.

List 51.

V torek 26. Rožniga cveta

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za pol leta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za eno kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za eno kvatre 2 gold.

Austrija.

Kdor vsred potresov Evrope, ki še terpe, brezčuten in brezskrben biti ne more, ta pogleda mnogokrat v prihodnost in se poprašuje sam sebe, kakšen konec po priliki bodo vse te nevihte imele in v kakšni podobi se nam pač Evropa pokaže za kratko dobo. Prevažno vprašanje za res, ker se s tem pokazati ima, de vladarstva, ktere so svoje protivnike za nevarne in škodljive puntarje razglasile, in se zopet vodstva državnih oprav poprijele, ne mislijo z ojstrim ravnanjem razdraženje državljanov samo v svoj prid vstaviti, ampak de so namenile po doveršenim pomirenju za novi red odkritoserčno s namestniki narodov se posvetovati in tako zadostivši vsem pravičnim, dušnim in telesnim potrebam svojih državljanov terdno podstavo novih svobodnih držav položiti.

Ta namen, ako resnica postane, bo brez vse dvombe veliki del občinstva potolažil in vladam novo moč v povišenim zaupanju do njih podal. Ker se pa vladni nameni samo iz del od vlad storjenih vviditi zamorejo, je treba toliko več na-nje pogledati, ker vtegnejo, kakor se kaže, vse državljanske zadeve v kratkim končno odločbo doseči.

Postavljenje Austrijske vlade se da iz trojnega ogleda presoditi: iz ozira na razdraženost v Evropi v obče, na to iz ozira na razmere med Austrijo in Nemčijo, in poslednjič iz ogleda na spuntane dežele našiga cesarstva.

Kako de se v prvem ogledu hoče vlada obnašati, ni dvomiti, ako na to pomislimo, de se naša armada ne samo znotri v državi, ampak tudi za mejami proti revoluciji bojuje. Silovito potlačanje vstaje pri nas in drugod je njeni očitni cilj in konec, in k ložji dosegi taistiga je stopila v zavezo z Rusijo. Dokler gre vladi samo za to, de bi punti, nevihte nehali, bode memo vstajnikov malo kje zadržek našla, marveč se je že znamenita večina državljanov nepokoja povsod naveličala. To bi pa več ne veljalo, ako bi se po ustanovitvi miru in reda pri nas in drugod državljansko življenje mislilo s takimi postavami vravnati, ktere bi narodom predušcove čase zopet nazaj prinesle. Res je, de se zdaj take želje pri mnogih, katerim je svoboda politiška tern v peti, prikazujejo, in de se zastarani gospodje na vse viže poganjajo, de bi očitno (občno) mnenje k sebi nagnili, in tako vladam prilčnost k odpravljenju vseh tako imenovanih novin (Neuerungen) našiga časa podali. Za tega voljo je treba, de bi se zraven teh želja tudi vsi tisti oglasili, katerim pri novi uravnavi države ne gre samo za njih dobiček, ampak zato, de bi s pravičnim poravnanjem vseh stran bila položena podstava terdniga miru in de bi se državljanski svobodi, na katero se opira duševno in telesno blagostanje, nikoli take meje ne postavljale, katerih prava korist države nikoli ne tirja. Za to ne jenjamo terditi, de se nam čisto nemogoče zdi, de bi se v prihodnje več na eni stan kakor na drugiga gledalo, de bi uradništvo zopet svoje nekdanje gospodarstvo nastopilo, in narodi k polnimu uživanju svojih prirojenih pravic se ne pripustili. —

Vidi se scer, de bi se v obziru na politiško svobodo cesar bati imeli, ako tistim verjame-

mo, ki krepko ravnanje Rusije, Austrije in Prusije za začetik vmora svobode v Evropi razglasujejo. Vender mi nismo enih misel z republikani v tem, kar svobodo vtiče, in če tudi dopustimo, de je boj zoper republiko, ne mislimo že za tega voljo, de je proti svobodi v obče. Imamo že dane ustave, od katerih se reči mora, de so zlasti na Nemškim, dostojno se ozerle na potrebe našiga časa, in kjer se to ni zgodilo, tu zamoremo s svojim prizadetjem popraviti. De bi se torej po zadobljeni zmagi vse preklicati dalo, nikoli ne razumem, in tudi vlada takiga sveta, naj pride od kodar koli hoče, nikoli poslušati ne more; tudi poprave darovanih ustav nam, zunej sile, nihče vbrantiti ne more, če se bomo le za volitve v deželni in državni zbor jako potegnili. Zatorej se ne sme bojoljubna vzdiga zoper puntarje že vladam kakor boj proti svobodi očitati in ako bi tudi zoper naše nadjanje po dokončanem boju vlade vender le politiško svobodo preveč stanjšale, smo terdno prepričani, de bi se to le v škodo državniga miru zgodilo, zakaj naš čas ne bo več prenesel brezpotrebna omejenja prirojenih človeških pravic, ker je ljudstvo prepričano, de se politiška svoboda z ohranjenjem občnega reda prav dobro zediniti da.

Važniši se nam zdi biti postavljenje naše vlade k Nemčii. Še dan današnji ne vemo, v kakih razmeri bomo z to deželo stali; mislili smo si že, de bo Austrija sama na sebi ostala, brez de bi se dalje za dežele pečala, kjer na veliko sovražstvo zadeva; ali temu ni tako in naša vlada se še za mesto v Nemški zvezi poganja. Ker je pa tako prizadetje željam Austrijskih Slavjanov nasprotno, je važno: se po njegovih uzrokih ozreti.

Če se spomnimo, de se je hrepenenje po ožji zvezi z Nemštvam v Austrii samo med Nemci in to zavoljo narodnosti pokazalo, in de se je za ložji izpeljavo tega namena Austrija razdreti imela, brez de bi se bila vlada proti tem očitno oglasila, ktera je, kakor je viditi blo, z razpisanjem volitev za Frankobrodski zbor takšno prizadetje še podpirala, moramo spoznati, de se je tedanje ministerstvo svojimu čutu za nemški narod notri in zvunej Austrije preveč vdajalo, in de je tudi vladarsko rodovino k tem nagovoriti znalo.

Z tem se zedinijo tudi popolnoma dela ministerstva Schwarzenbergoviga, ktere je po nastopu vlade in zoper izrečenje svoje politike počelo, de bi Austriji moč v Nemški zvezi obdržalo. Če pa zraven pomislimo, de je ministerstvo pod pogojem, de bi se cesarska nemška krona na glavo našiga vladarja položila, kot se je kazalo, celo Austrijo Nemcam podati hotlo in de je le vpor Prusije in radikalne stranke, boječe se Austrijskiga vladanja, to vbrantil; nam pred omenjeni uzroki k razjasnjenju takiga prizadetja več ne zadostijo, in je treba se po drugih ozreti.

Hrepenenje Nemškiga naroda po narožnim politiškim zedinjenju je podalo Prusii pravno priliko, poskusiti novi korak naprej na cesti, ktero je bila v pomnoženje svoje države in dosego nemške cesarske krone že od davna nastopila.

Ni ji še šlo popolnoma po godu, zakaj Bavari se vstavlja; ali soditi se more, de se to vendar enkrat zgodi, ako se republikanizem po Nemškim v kratkim ne razširi, in

monarhie ne zaveržejo. Za tega voljo se zdi, de se Austrija nepokojno po Prusii ozira, ker bi se s to prigodbo namesti poprejšniga vzdignil močen sosed in rod Habsburgski dostojnost zgubil, ktero je skozi več stoletij imel. Ta de nas misel obhaja, de se Austrijski moči tudi zedinjeniga in ločeniga Nemstva nikoli bati ni treba, zato ker je že zdaj močnejši in ker sčasama še k večji veljavi pride, kar se pa v ti primeri od Nemčije reči ne more. Dostojnost austrijskiga cesarstva pa ni manj jasna in svitla kakor dostojnost nemškiga cesarstva, ako se kedaj kako porodi, in naš cesar jo bo toliko ložeje pogrešal, ker bi se očitno le s bojem doseči dala; taki boj pa austrijski narodi, zunej Nemcov sovražijo. Mogoče je sicer tudi to, de Austrija za tega voljo iz Nemške zveze stopiti noče, de bi s svojo močjo republikanisem, ki se tam čedalje bolj vzdiguje, poterla in tako sama sebe obranila.

Ker pa Pruska moč k tem zadosti: dokler je republikanska stranka le slaba manjšina v narodu, in ker če kdaj veljavna večina postane, je tudi Austrije cela moč ne vžuga, se nam tudi ta uzrok veljaven ne zdi in ne opraviči prizadetja Austrije, se v Nemčii tudi z žertvami ohderžati, ktere bi narodom nenemškim v Austrii na narodnih pravicah in v materjalnih zadevah škodvale.

Ako postanete Austrija in Nemška države med seboj neodvisne, bo gotovo mogoče, v tako zvezo stopiti, ktero vzajemni dobiček svetva in ki njunim potrebam zadosti.

To vse naši ministri dobro vedo in vender ne premenijo politike svoje glede Nemškiga; govori se še vedno od velkonemškiga kraljestva, v katerim ima biti Austrija prva moč in sam Radecki, slayni vodja naše armade na Laškim je v svojim dopisu na Frankobrodске poslance (in na pruske oficirje) take misli izrekel in se skoraj bolj za Nemca kot za Austrijanca deržal, kar gotovo veliko pomeni. Podoba je tedaj, kakor de bi naša sedanja austrijska vlada sama v daljši obstoj našiga cesarstva ne verjela, in za obvarjati ga pred končnim razpadam se na Nemško opirala.

Lah ima na jugu, Slavjan na izhodu svoje močnejši brate, s kterimi se politiško zediniti si vedno prizadevala bota, dokler se na zadnje ta njuna pada ne izpolne. Tako govore nemški časopisi, in odtod jemljejo svoj narvažniši dokaz, de Austrija brez Nemčije obstati ne more.

Ako se pa odpro Donava in pomejni zatorji Austrije nemškim naselnikom in kupčij zamejnih Nemcov, se Austrija obljudi s ptujim elementi in v Nemško državo premeni, in če se tudi leto ne zgodi, se vendar s nemško močjo razpada ovarje. —

Nočemo na to modrovanje odgovarjati, ker je že tisučkrat po nasih časopisih pretresano bilo, upamo pa, de ne bode vlada naša teh glasov nemških časopisov za izrečenje nenemških austrijskih narodov deržala, in de bo našimu cesarstvu drugi poklic pripisala.

Ako se ozremo na madjarsko vzdigo, moramo priznati, de se nam vlada tako pravično in stanovitno ni pokazala, kakor smo od nje pričakovali. Res je, de zaupni možje, kterim je bilo vkončanje boja in novo vravnanje Ogerske dežele izročeno, svojiga poklica izpolnili niso, in za to nar večji zadol-

ženje teh stisk, v kateri je zdaj Austrija, ne-sejo, tode tudi vlada bi ne bila imela na tako ravnanje tako dolgo molče gledati. Ne zapo-pademo, kako je Košutu mogoče, ogleduho po celi Evropi s dobrim izidom razposiljati in od vsega, kar njegove reči zadene, pri nas in drugod zvediti, ko pa naša armada nikoli zadosti od moči in postavljenja sovražnikov ni vedla, in tudi vlada ni vbrabila, de so iz ce-liga sveta ljudje na Ogerskim se zbirali in moč sovražnikov pomnožili. Moč sovražni-kov obstoji narpopred v dobrih vodjah in v krepki odločeni politiški vladi, ki vse v svoj prid obrniti zna. Nam je tedaj tudi treba izverstnih vodjev in deržavnikov, ki bi ne gledali samo na Madjare, ampak tudi na dru-ge narode in na celo cesarstvo. — Bog daj, de bi tretji vodja zdaj srečnejši bil od pred-nikov svojih!

Po dokončanju vojske nastopi deželna vrav-nava Ogerske dežele. Ako se vlada terdno tega prepričanja derži, de mora v tem oziru narpopred pravičnost pred očmi imeti, de se noben narod ne žali in tako prisiljen sovražnik Austrije ne postane, se to delo ne more izločno Madjaram zaupati, katerim gre le za obder-žanje prednosti svoje nad drugimi narodi; po-stavljenje Madjarov bodi tako, v kakoršnim se drugi avstrijski narodi k celotni deržavi znajdejo. Tu se ne sme gledati na nobeno politiško stranko ogerskih plemenitašev. Le popolna enakost vseh zamore terdna podstava dolžiga miru v Austrii biti. (M. N.)

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Ljubljana 24. t. m. Danas je prisegla tukajšnja vojašnja (česki kanonirji in madjar-ski pešci) na ustavo; prisega se jim je pre-brala po nemško in potlej pa v maternim je-ziku.

V celi avstrijski armadi je, kakor zve-mo, nagla sodba zoper desertiranje (zapu-se-nje bandera) razglašena. —

Časopisu „Presse“ se piše iz Milana 18. t. m. Pogodba miru z Sardinio, ki je že blizo konca biti imela, je zopet na nov zaderžek zadela, ker v ravno sem poslanim pismu knez iz Monako tirja, de se mu njegova dežela, ki je vlni zoper njegovo voljo Sardinii vte-lesena bila, zopet nazaj da; Sardinia pa se tega brani; in če je res, de so naši vojaki iz Alexandrijske terdnjave nazaj poklicani, vtegne to povelje prenašlo biti.

Iz Benetek se zve, de so zopet v tabor cesarskih poslance odpravili z novimi pogoji, katere je grof Thurn berž maršalu Radeckimu v Milan poslal, med tem je pa na mesto stre-lati nehal. „Presse“ pove, de imajo Benečani še za 4 mesce živeža.

* V zadnjim listu smo podali iz novin „Presse“ veselo novico, de je ministerstvo pravice sklenilo kolikor je mogoče enolično pravniško terminologijo za Avstrijske Slav-jane sestaviti, zdaj zvemo, de bo minist-erstvo v ta namen zbor vsih slavj. predstavljav-cov napravilo in k taistim tudi iz vsake slav-janske dežele eniga v rečeh, ki so pri tem po-trebne, najdeniga uradnika poklicalo. Bog daj, de bi se to važno delo srečno izpeljalo, in de bi Slavjanam sedanje ministerstvo tudi v drugih rečeh priložnost dalo, zadovoljnim biti, in zaupati mu. —

* Raszodba zoper g. pisatelja Babnika, izrečena v tiskarni, od g. Bernbacherja za-četni pravdi je 20 t. m. na Dunaju overžena bila.

Iz Štajerkiga. Kar sem Vam nedavno oz-nanil, da je gosp. R. ... Naravoslovje spisal, sada-j vnovič poterdim, pa tudi veselo novico oznanim, de je spomenuti spis uže v Ljubljano v natis pos-lan. Gosp. pisatelj se je branil to delo precej ino na svoje stroške izdati, kir se škode boji, alj rodoljubi smo mu to netemeljito misel iz glave spravli, misleči, da to ni mogoče, kir se zna

ta knjiga precej prihodnega leta v Gymnasii (ker se bo po novi šolski osnovi tudi naravo-slovje prednašalo) v četrtem klasu za šolsko knjigo upotrebovati. Da je to delo umetno ino v zloj gladkem jeziku spisano, Vas morem zagotoviti, kar ga vsakemu rodoljubi ino vsa-kemu posvete prijatelju priporoča. Oznanilo imenovane knjige ino poziv na predbrojitelstvo bode kratkoma Slovenii ali Novicam pridjano.

Akoravno je g. pisatelj prepričan, da si bodo rodoljubi perzadeli, imenitno poduzetje po mo-gočnosti podpirati, me je vonder prosil, da bi v njegovem imenu v Štajerski Slovenii ne-ktore rodoljube za podporo poprosil. Kir vem, da Vi blagor. gosp. v Celji ino nja okolici per šolski mladini, kateri bo te knjige nar bolj po-treba, ino inimi Slovenci nar več premorete, bote lepo prošeni, na imenovano knjigo pred-brojitelje nabirati, drugače se pa po oznanilu, katero bote kratkoma dobili, ravnati. Gosp. R. ... ima tudi uže večidel spisan zemljo-pis celoga sveta s posebnim obziram na slav-janske zemlje. — Potem pa se bo lotil mathe-matike, katero je obljubil kratkoma spisati, kar je od nja neotrudljivosti tudi perčakovati. Slava mu! — Vsi Brodjani ino mnogo od do-mačega regimenta je odišlo v gornjo Koroško, kir se tam desertirani Huzari pohajajo, ravno se govori, da so jih nekaj vlovili. Novica, da bi se imeli bez dvombe Štajerski Slovenci v jedno škofijo sdružiti ino da bote v Celje gornji Gymnasium dobili, nas je zloj razvese-lila. Bog daj, da bi se to zgodilo, prav lahko bi tačas jednakopravnost upeljali. Da bi se le za učitelje samo Slovenci postavljali!

(Sl. N.) *

Hervaska in slavonska dežela.

V Zagrebu je bilo nekej meščanov zaper-tih, ker so v gostivnicah Košutu „Eljen“ vpili; tudi dva kupca so zaperli, ker sta napersne igle s Košutovo podobo prodajala. —

Iz Zagreba 17. t. m. Včerej je iz-dano naslednje uradno oznanilo: G. major Stokuća, zapovednik 5 varaždinsko-gjurskiga bataljona graničarjev je napadel 10. t. m. z oddelkam tega bataljona in naših hervaških slobodnjakov pri Szalenti — med Pečuham (Fünfkirchen) in Sziklosam — gotovo 8000 mož narodniga ustanka iz somogijske in ba-ranjske županije. Ti insurgenti so bili pre-magani in razbiti. Vsi tisti, ki so bili z orož-jem obsojeni, med njimi tudi poglavitni ondotni puntar, veliki sodnik iz S. Lorincea. Sodba je bila berž izpeljana. Prebivavci vasi To-ronj so streljali na našo stražo, ko je memo-šla; kaznjeni so z tem, de jim je vojska vas zažgali, ki je do tal zgorela.

Pri Muri in Dravi, kjer je več hervaških bataljonov narodne brambe, in pa še regu-larne vojašnje in veliko štukov, se še mad-jarska armada pokazala ni. Med tem se pa naše prednje straže dostikrat praskajo z mad-jarskim ustankam (černo vojsko) okoli Le-grada in Kotoribe.

Včeri je bansko svetovavstvo na večkrat ponovljeno zahtevanje bana odločilo regruti-ranje, de se naš narodni regiment Leopoldov dopolni. Postavilo se bo 3000 mož pod orožje iz Hervaskiga in iz Slavonije. Upamo, de se bo to z potegvanjem srečk (Loos) zgodilo.

Od Požege nam povedo, de se je tam kolera pokazala. Ne vemo še, ali je prav resnica ali ne; če je pa res, naj vsakteri ljudstvo opominja, de naj se čisto derži, de v vsakim obziru vmereno živi in se sosebno varje pred pijanstvam, nezrelim sadjem in prehlajenjem. (Nov. h. sl. d.)

V Zagrebu 18. t. m. Včeri smo imeli zopet sejo Slavjanske Lipe. Brali so se ne-ktari zapisniki (protokoli) učiteljskih zborov. Sklenilo se je vse protokole učiteljskih skup-šin banskimu svetvavstvu (odseku prosvete) podati z načertam od Lipe storjenim vred, kako naj bi se deželne ali ljudske šole urav-nale; dalej je bilo sklenjeno, bansko svetvav-

stvo prositi, naj se za to potegne, de se tu-kajšne knjižnice (škofova, akademijska, mu-sejska in bravnična) občinstvu odpro; dalej, de bi se glede razpisane čitanke (Lese-buch) tudi posamezni predmeti, če bi jih kdo izdelati hotel, prejemali, in kar se cirilice tiče, de naj se taista po celi knjižici v enaki meri razdeli in de se ne stlači na koncu vse v eno polo. (Slav. Jug.)

Major Stokuća je 18. t. m. zarano v Pe-čuh prišel, kjer je bil z veseljem sprejet.

— Temešvarski terdnjavni komandant ge-neral Rukavina se je iz terdnjave na obsedne trume zagnal in jih je spodil.

Osek 20. t. m. Popotni iz Noviga Sada povedo, de je bilo tam 7 Madjarov vstrelje-nih, ki so iz oken na naše vojake streljali; med temi je mende tudi sin tukajšniga kupca Gor-jupa in njegov svak Thill; žena obsojeniga Gorjupa je bila na kose razsekana, ker je rekla, de bi dala honvedam 1000 cekinov, de bi vse Serbe v N. Sadu pokončali.

Naši so v Verbasu in v Kuli, prednje straže v Čersvenki; v Futaku je ena brigada. Puntarji so se mende v Žombor nazaj vma-knili, čeli levi breg Donave je v naših rokah. (Agr. Ztg.)

Novinam herv. sl. d. se piše iz Oseka 19. t. m.: de je ban v Šentomašu te dni Mad-jare strašno natepel; govori se, de je Mad-jarov 2000 mertvih na borišu obležalo. Per-cel je komej vtekel, de ga niso vlovili; pri-poveda se, de je tu sam Bem bil, ki je Per-celu iz banata na pomoč prišel. —

V Zagrebu 22. t. m. Danas okoli 10 je prišlo sem iz gorskiga kotara pod narod-nim banderam, na katerim stoje besede: za kralja i domovinu, okoli 600 serežanov. Oni so odločeni za Karolyev oddelik.

Te dni nam pride po naključbi v roke sveslavjanski spevnik t. j. pesmi, kte-re „Slavija“, domorodno društvo Pragi, v vseh slavenskih narečjih izdaje z notami vred. Od tega spevnika so na svitlo prišli že 3 zveski, v katerih so naše pesmi: „Brod nek čuti udarca“, „Gdje stanek moj“, in „Hajde bračo“ in zraven tudi Marsellais-a z českim tekstam in znana polska pesem „Ješče Polska niezginela“. Cena vsakiga zvezka je 6 kr. in se zamore dobiti pri ekspedicii od Süds-la-vische Zeitung. (Slav. Jug.)

Serbska vojvodina.

V Zemunu 14. t. m. Sinoč so jeli ho-diti v Zemun izbegši Novosadjani. Po eno-glasnim njihnim pripovedovanju je ban ponoči med 12. in 13. t. m. iz treh strani vdaril na N. Sad; na temerinski strani je bil glavni na-pad, in v kratkim se je razpersila armada madjarska, ki je v narvečim neredu skozi n. Sadske ulice v mesto bežala. Tisto noč je bilo že pred vse, kar je Nemc, Jud in Mad-jar, vteklo v bruksane in grad. Pred zarjo stopi banova armada v N. Sad in postavi berž baterijo na tergu pri vstopu v Dunajske ulice in tu se je jaka topovna (kanonada) odperla proti madjarski barikadi, ki je pred bruksan-cam bila. Madjari so iz bruksanca in iz gor-njiga mesta strašno strelali s štuki in bom-bami. Med dežem kugel velikih in malih, pod podirajočimi se dimniki, strehami so bežali po ulicah meščani Serbi, noseči otroke svoje na polje —, skori na pol nagi, ker je strel naglo pričel. Strelalo se je celi dan. N. Sad je cel podert in sožgan — to serbsko prvo mesto! Novi Sad je zdaj čisto prazen; cesar-ski vojaki so tudi šli v okolico. 8 topov je bilo vzeto Madjaram. Percel ni bil pri ti bitvi, šel je bil 11. t. m. v Kišac. (Vest.)

Obrist in brigadni komandant Pufer je okrožnimu odboru v Karlovcih 2 sv. podob-šini, ki ste bile iz požara Koviljskiga samo-stana rešeni, poslal, z to odločbo, de se ena za vedni spomin v stolni cerkvi v Karlovcih, druga pa v cerkvi v Mitrovci ko spominik div-

josti barbarskiga naroda shrani. Pismo imenovanega obrista na okrožni odbor je sledečiga obsežka: Po izročitelju tega lista pošljem dve podobi, ki so od požara Koviljskiga samostana oti.

Te naj se shranite (na gori imenovanih mestih) kot živi spominik divjosti barbarskiga naroda, kateri pod videzom svobode naše polja pokončuje, hiše zažiga, narod vbija in naše cerkve onečastuje.

Kadar stoletje preteče, bo malo kdo verjel, de se je to dogodilo, kar zdaj biva, v času izobraženja, omike in svobode.

De so se grozovitnosti Hunov v letu 1849 z gerdimi njih deli ponovile, ne bo nihče verjel.

Dozdanji popisi se derže za prenapete in od strank pretirane.

Vzajem torej pero v roke, ker nisem rojen Serb in ne pravoslaven, ampak Nемеc in rimokatolik, nepoznajoč nobene stranke, temuč samo pravico in resnico.

Želim, de se to moje pričanje kot nepristraniga moža zkupej z podobami shrani, de bodo naši nasledniki v poznih časih s grozo na tiste trume pogledali, ktere so v vzdigi narodni poprejšnih vandalskih časov na našo zemljo stopile.

Kovilj, kjer sim ti podobi našel, je bil lep samostan (kloster); jezeroletni hrastovi so senčili njegove lepe turne in pobožni Serbi so mnogokrat k njegovim oltarju prihajali.

Od samostana na desno se razširja v dva lepa reda vas ta, v kateri je nekaj sto srečnih prebivavcov živelo.

Pušava je to zdaj.

Nikjer ni strehe, ampak samo na pol zgorelo černo zidovje, nobeniga drevesa, ki bi ga ogenj pokončal ne bil.

Plota nikjer, klopi, stola, okna nikjer — ni žive stvari.

Zdaj je grozna pustinja samostan. Grobi so odpertí, mrtvi vun verženi, podobe svetnikov raztergane in gnusno okaljene.

Vodnjak je s mrtvimi napolnjen, kateri v nebo tožijoči roke iz njega mole, in prosijo nebo za maševanje: — sami sveti 1000 letni hrastovi, ki so tudi pri neizobraženih časti vredni, so umetno in nalaš popaljeni.

To je zdaj Kovilj.

To je storil velikodušen narod, ki nam hoče svobodo prinesiti!

Brezpristran bo rekel: kaj so ti nesrečni storili, de jih je taka osoda zadela?

Ali je bil tukej boj, de je bila vas požgana? ali so z izdajstvom sovražniku kako škodo naredili? Nikoli! — Oni so samo eno krivico storili.

Oni hočejo ostati, kar so bili:

„Serbi, zvest narod“

Naši mlajši (nasledniki) naj sodijo.

V vojnem stanu bukovskim 28. maja 1849.

Pufer l./r.

— V Belimgradu se bodo na svetlo dajale Francozke novice, ki bodo Francozam stan reči na slavjanskim jugu oznanovale.

— Zakaj sta vrednika novin „Vestnika in Napredka“ zaperta, še ni znano; Südsl. Ztg. govori od njeke zalezene zakletve (Verschwörung).

Austrijska dežela.

Ker sedajni bankovci za 1 in 2 gold. niso z tako mojstrijo in popolnostjo izdelani, de bi se lahko ne ponarejali, se bodo z početkam prihodniga mesca novi bankovci za 2 gold. in pozneje tudi 1 gold. izdajati začeli, stari bankovci se bodo za nove zamenjali. V popisovanju teh novih bankovcev, kakoršno v Dunajskih novinah najdemo, ne vidimo, de bi se bilo tudi na druge avstrijske jezike gledalo; vse je, kakor popred v samo zveličavni nemšini napisano. Lepa beseda je enako-pravnost, samo ako bi enkrat le nekoliko resnica postala. In koliko bi bilo to stalo,

tudi v drugih jezikih, v jezikih večine saj vrednost bankonca oznaniti!

Časopis „Presse“ izreče željo; naj bi ministerstvo v tako važni in veseli reči, kakor je zapriseženje vojašnje na ustavo (kar se je pri nekih posadkah že zgodilo, besede te prisega so se narpopred v Tiroler Botebrale) ne pozabilo na občinstvo in naj bi celo prisego z ministerskim podpisam vred uradno razglasilo.

Soldatenfreund oznaní naslednji izid preganjanja tistih Palatinskih husarjev, ki so bili vtekli. Pervi razdelik (98 mož) je prederl skoz in je samo 2 vjeta zgubil. Od drugiga oddelka (108) je bilo 13 ubitih, drugi pa vjeti. Tretji oddelik (69) je bil tudi polovljen 7 je vbitih.

Česka dežela.

Vrednik Narodnih Novin mende ni dobil na Dunaju zaželjeniga odgovora, ministerstvo ga je zopet na komandanta Khevenhüller napotilo.

G. V. Hanka je oskerbel novo izdanje Dalemilove kronske česke dežele.

V prihodnim šolskim letu se ima na gimnazijih zunej dozdajnih predmetov učiti tudi francozki in laški jezik, tudi se bo pridalo vadenje v risanju in krasopisu. (P. N.)

Ogerska dežela.

Dunajske novine prineso sledeči uradni sostavek:

Cesarjevo vladarstvo ima v ogerskih kronske deželah dvojno nalogo, vojaško in politiško. Samo zmaga orožja zamore Oggerski deželi tisto postavljenje do celotne države odkazati, ktero mora enako drugim kronske deželah prevzeti, ako ima še zanaprej od edine in mogočne Austrije govorjenje biti.

Zraven pa se mora s napredovanjem orožja berž tudi politiška uravnava Oggerske dežele začeti, naloga, ktera bo težejí od predobljenja dežele.

Vlada se ne sme pred temi težavami plašno vmakniti, in tudi z tem združene odgovornosti od sebe ne odpahnuti.

Ampak treba bo, de se ministerstvo za uredbo gosposk in za izdeljanje provizornih ukazov in postav krepko in naravnost potegne. Ni treba dolziga razgovorjanja, de se te dela politiške uravnave viksimu vojaškemu vodju nikakor prepustiti ne smejo. Skušnja je učila, de združenje civilniga in vojniškiga opravišstva brez škode za eno od obeh ne ostane. Viksi vodja armade ima s peljanjem vojske preveč opraviti, kakor de bi vtegnil, se temu težavnemu dvojnemu poklicu z enako gorečnostjo izročiti.

Ako vojskovanje po svoji naravi širji pooblastenje tirja, imajo nasproti naredbe, ki imajo prihodno politiko v teh deželah odkazati in znotrajno zvezo cesarstva vterditi, neposredno od državne osrednje vlade izhajati.

Za tega voljo je bil od cesarja baron Geringer, cesarski komisar na Oggerskim kot ministerstvu edino podveržen uradnik vojskovodju za peljanje deželnih reči pridan. Z tem pa ostane vendar viksi vojski glavav proti deželi narviksi oblast in izpeljavna moč je njemu izročena.

Tekoče opravila oskerbi pa cesarski komisar z lastno odgovornostjo in on stoji v vedni zvezi s podložnimi vladnimi komisarji, kakor tudi v ministerstvom.

V vseh važniših, organiških zadevah se bo cesarski komisar z viksim vojskovodjam na Oggerskim in v Erdelju (po patentu 30. Maja t. l.) Haynau porazumel, in vseh rečeh bo ste obe oblasti v nar večí edinosti ravnale. —

— Cesarsko-ruska glavna armada, pod vodstvom kneza Varšavskiga je Oggersko mejo 17. in 18. v 4 od generalov Busching, Bielogujev, Rüdiger in Grabbe peljanih oddelkih prestopila.

Glavni stan kneza marsala je bil 18. t. m. v Bartfeldu.

Reserve pod generalam Sacken in Sass stoje v Galicio tik ogerske meje. —

— Armada na jugu pod poveljem generala in bana Jelačića se je s poglavitno močjo v Sove, Kis-kér in O-kér naprej premaknila, v O-keru je bil 15. t. m. banov glavni stan. Okoli N. Sada in v njem je bilo toliko vojakov pušenih, de Petrovaradinska posadka nič nagajati ne more, in 2 brigadi ste odpravljeni v Földvar in S. Tomaš, ker je posest perviga kraja sosebno za zapero reke Tise in vodotokov (kanalov) zelo važna.

(W. Z.)

Lloyd piše: Dozdaj v Černovcu in okolici postavljena ruska armada je nastopila 14. t. m. pot v Erdelj. Z njo prideta dva druga ruska regimenta konjikov iz Besarabie. Časopis „Bukovina“ pove, de se ima 19. t. m. napad na Erdelj začeti in obrist Urban bo s svojimi 2000 prednjo stražo imel, in na rečeni dan delati počel.

Dunajske novine oznanijo: Brigadi Pottova in Teisingova ste bile 20. t. m. na otoku Čalokezu z veliko močjo napadeni in do Pered in A-Szelly nazaj pahnjeni; ruskí oddelik pod Panjutinam se je danas v pripomoč naprej vzdignil in tako se začne od naše strani 23. t. m. napadanje na sovražnika.

Pri napredovanju proti Vasarutu, Al Ber in ondotnim krajam so vzeli naši Madjaran 2 štuka in 30 vjetih.

Kakor „Presse“ oznaní, je grof Zichy, ki je zavoljo izdaje v Benetkah pred sodbo postavljen bil, obsojen k 10 letnim delanju na terdnjavi.

Pervo oznanilo od armade na Donavi. Včeri, 21. Junija so bili puntarji, 30,000 mož z 80 štuki, pod osebnim vodstvom Görgeja od armadniga oddelka pod generalam Volgemutam v zavezi z ruskimi vojakí pod Panjutinam iz svojiga postavljenja pri Peredu prepahnjeni, in do Farkazda nasledovani. Vroči boj, v katerim so se ruski vojakí s našimi zlahtno za prednost poganjali, še ni bil ob osmih dokončan, daljši novice se bodo torej pozneje na znanje dale. Sovražnik se nasleduje.

Prešporek 22. t. m. 1849.

baron Haynau, viksi vojskovodja.

Daljnopisno oznanilo 22. t. m. iz Prešporka na Dunaj v Schönbrun: Ruski obrist-lajtnant Ulrich pride ravno iz boja, in pove, de je most pri Negiedu razdert; proti Gutí se sovražnik še preganja. Naši in ruski vojakí so se kaj hrabro obnašali. —

Ptuje dežele.

Nemška. Tu gospodari še stara zmešnjava.

Virtemberska vlada se je kmalo naveličala Frankobrodskih gostov in ker ta nemški narodni zbor njene prepovdi, v Stuttgartu skupaj sedeti, vbogal ni, ga je pustila z vojakí stran spraviti.

Zdaj koraka ta zbor v Badensko stolno mesto Karlsruhe in od njega izbrana državna vlada (Reichsregentschaft) je že tje odšla; tode dolgo časa ji tudi tam ne bo ostati, ker se Prusi (in kakor se sliši, tudi Avstrijani iz Tirola) bližajo; bavarsko Pfalco so že nemški državni vojakí (Reichstruppen) celo v svojo oblast dobili, in puntarske trume, ktere zopet sami Poljaki vodijo, so se na Badensko vmaknile. —

Vlani so imeli Nemci svoj „Vorparlament“, potlej so se celo leto zastoj v prvim parlamentu razgovarjali, in zdaj se zanašajo na „Nachparlament“, ki se ima v kratkim v Goti zbrati.

Laška. Rimsko mesto se še vedno vstavlja Francozam; do 16. t. m. še niso bili Francozi v mesto prišli, če prav že skorej 11 dni na-nj s štuki streljajo; Rimljani veliko hrabrost in serčnost prikazujejo.

Francozka. V Parizu se je sodno preiskovanje pričelo zoper vodje in začetnike punta 13. t. m. Ako bi bilo njim pogodu šlo, bi bili mende Avstrii in Rusii vojsko napovedali.

Tudi v Lionu, drugim Francozkim mestu, so „rudeči“ boj skušali. Ali vojakí in postava so premagali. Mesto je tudi v obsedo djano.

Nepolitiški del.

KRESNI ŽARKI

blagorodnimu, visokočastitimu

Gospodu Gospodu

JANEZU K. KERSNIKU,

staršinu c. k. akademiskiga učelisa v Ljubljani, učeniku naravoslovja, pravimu udu krajske kmetijske družbe itd.

O njegovim

VESELEM GOSPODU

od

hvaležnih slovenskih učencov

posvečeni 24. Rožnika 1849.

Kjer časti se modrost, tam se imenuje moj sin,
Koseski.

Še v času, ko pod lipo je slavnjansko
Ledenostudne burje jeza brila,
Ko domovine cvetje pomladansko
Strupena slana smertno je parila,
Ko nam je lastno mater veličansko
Ošabna tujka, mili Bog! davila;
Še v tistim temnim, kletvonosnim času
Slovenska mlada Vila ni molčala,
V presladkim, milim, materinskim glasu
Ti je zelene vence podajala
Raseče na ledenimu Parnasu:
Oj, kak sedaj bi pač ne prepevala!
Sedaj, ko sme na beli dan zleteti,
Verige duhomorne razdrobiti,
V višavah perutnic krepost razpeti,
Iz sončnih žarkov nadahnutje piti,
Sedaj, ko glasno slavo sme zapeti,
In Tebe, ljubi Oče! počastiti,
Ki ljubiš nas, sinove domovine,
Po svetih hramih vodiš nas narave,
Nje veličanske razkazuješ čine,
Učiš vodila njene in postave;
Beseda Tvoja z lučjo nas prešine,
Kot zorno sonce hribov sive glave.
Tvoj um nas, Tvoje ljubljene otroke,
V višave sinje svetlih zvezd spremljuje;
De červ enako stvar je Božje roke
Kot svitli Seraf, v kimu večnost snuje,
De človek brez namembe ni visoke,
Modrost nam Tvoje jasno dokazuje. —
Ljubezen sveto k domovini mili
Vcepuješ v mlade srca, Tebi vdane,
De mati Slava bi na nje gomili
Solz britkih ne točila, de bi rane
Ji stare zvesti sini zacelili
Od tujcev, lastnih sinov ji zavdane! —
Položil na oltar si domovino
Zaklade znanosti neprecenljive,
Zasadil v rahlo zemljo dragotine,
Ki dalj terpe kot zid terdnjave sive;
Zato pa tudi tisuč sere prešine
Do Tebe rahli čut zahvale žive.
Poštuje Te Očeta mož jezera,
Ki Ti si peljal jih v zavetje varno,
Kim česlo je podala sveta vera,
Voditi v večni dom Slovence marno;
Na ktere mati Slava zdaj se opera,
Ki sil nevihta ji proti viharo.
In naše srca, kak bi dans molčale!
In ne ovile Ti krog sive glave
Scer revni, tode serčni venci zahvale.
O sprejmi v znanje ga ljubezni prave,
Ki gnala v sercih nam bo krasne kale,
Dokler poji nas voda bistre Save.
Scer zdajci bo ločitve ura bila,
Ločila nas v vedno večne čase,
Osoda nas v široki svet pahnila;
Pa v srcu tleča iskra žive glase
Zahvale, počovanja bo budila,
Dokler življenja luč nam lesketá se. —
Gospod, ki viža sveta harmonije,
Ki vsim stvarém je Oče ljubeznjivi,
Naj pusti, de veliko let še sije
Rumeno sonce Tvoji glavi sivi
V Slovenje blagor, ktere glas Ti vpije.
„Mladenčev skerbni Oče! Bog Te šivi!“

Pridobitev

ilirskiga predstva

čas

L. Sept. Severa.

(Dalje.)

Kaznivši Sever Pertinakove ubijavce, se
napoti v celo vojsko v Rim. Ljudstvo mu na-
sprot vre in pri mestnih vratih ga starešinstvo

pozdravi. Sever stopi tu s konja, gre spremljen od starešinstva na Kapitol in opravivši, v hramu Jova predpisane daritve in obrede se poverne v cesarsko domovanje; ilirska vojska pa obhaja kot v kako z silo pridobito mesto z obnjenimi zastavami (signis infensis) svoj vhod v Rim. Drugi dan stopi Sever v zbornico, kjer ga je zbrano starešinstvo pričakovalo. Spregovorivši je imel vmerene besede, polne dobrih nad. Rekel je, de ni prišel strahovavstva vpeljat, ampak narod z novo boljši vlado osrečit, de se ni treba nikomur v prihodnič bati brez prehodniga preiskovanja k smerti obsojenim ali iz dežele pregnanim biti, ker mu njegova cesarska čast brani donesovavce (delectores) dalje terpeti, ob kratkim, de se bo v vseh rečeh po zgledu M. Avr. Antonina in svojiga sprednika Pertinaka ravnal, kteriga ime ne nosi samo na videz, ampak ga tudi z djanjem vresničiti želi. Te besede so veliko veselje obudile v vsih, ki so priliko imeli Severa ali očitno slišati, ali pa se po samim z njim pogovarjati. Neki sivi starci pa, kteri so ga poznali, so si na tihim na ušesa septali, de je on silno strasten mož, sicer pripraven vse dobro obetavati, svoje obljube pa le takrat izpolniti, kadar mu njegova sebičnost velja.

Sever je dal potim Rimljanam velike in drage gostarije in razveselovanja, obdaroval velikodušno svoje zveste Ilire in si, kar je nar važniši, namesto poprejšnjih pridvornikov izbral iz ilirske vojske narkrepkejši in pogumniši vojsake v svojo cesarsko telesno stražo, ktera se je tudi znanprej le z Iliri obnavljala. To je bila tista vojaška učivnica, is ktere je toliko sto hrabrih in modrih vojvodov in cesarjev ishajalo, kteri so Rimu postave dajali in ostarelo casarstvo razpada varvali. Potle se je tudi ilirska vojska z italjskimi novinci pomnožila in ladje so dobile povelje se na vzdolnih bregovih Italije zberati, ker je Sever mislil skorej boj z Nigram pričeti.

Ta čas, ko se je ilirska vojska z vso močjo na boj z Nigram pripravljala, je segal v daljni Bretanii Klodi Albin po cesarski oblasti. Po Herodianu je bil Albin rimsk blagorodnik (patritius), silen vojsak, umen vojvoda, jak pivec in sladnosti in še drugim slabostim rimskih velikašev vdan.

Bilo je previditi, de bodo, ako on cesar postane, tudi vse druge sorodne celtiske ljudstva v Galii, Hispanii in Germanii z njegovo vojsko potegnile. Nevaren je bil tedej Albin Severu ne samo po svoji doslej nepremagljivi vojski in vojaški učenosti, ampak še veliko bolj po svojih mnogih prijatih v rimskim starešinstvu, ktero je blagorodstvo za prvo lastnost svojih cesarjev spoznavalo. Bal se je Sever v tih zadregah boja z Albinom in ker se ga ni upal z orožjem lotiti, ga sklene z častjo omamiti; poslal je tedej k Albinu ljudi z listi, v kterih ga je cesarja in sovladarja imenoval in mu svoje veselje razodel, de vidi tako mladiga in v vladanju zvedeniga moža v pomoč na svoji strani, ker je sam že postaren, od udne boleznii (putike) polomljen in ima še majhno in negodno deco. V poterjenje svojih pisem da sebe in Albina v prihodno leto konzula izvoliti, njemu na čast kipe postavljati, duarje kovati in še druge posebnosti iskazovati. Vesel de je to brez truda zadobil, česar so se drugi še le po dolgem bojevanju vdeležili, je Albin miroval, plaval in tonil v radostih in veseljih, za ktere naš čisti jezik nima besedi, prav po nauku svojiga učenika Epikura; Raduj se in norčuj in vživaj pričo ure življenja, ker so prihodne skrite in neznane.

Potolaživši Albina prestavi Sever z pomočjo ladij vojsko v Tracio, kjer so se ostale ilirske trume prehodivši hemske planine (Haemus) z njo zedinile ter se pomakne do Bizanca, silne terdnjave na Bosforu, kjer so že Nigrovci bili.

II.

Julian je bil mertev, Italia pokojna, Sever po starešinstvu cesar razglašen in že so se jeli valovi boja prot Jutrovim točiti in razgrinjati, zdaj se le plane Pesceni Niger iz svojiga nemarniga spanja in se v bran postavi. Hitro poprosi armenskiga, partianskiga in še druge kralje, de naj mu v pomoč pridejo, kar tudi vsi drugi store razun armenca, kteri je sklenil nobenostran (neutral) ostati; po tim zapove tavriskih prehode z nasipi in zidovjem vterditi, njegov podvojvoda Emilian pa dobi od njega pomočne trume s poveljem se naglo Bizanca polastiti, Severu pa če v Azio pride bitvo ponuditi. Nigrov namen je bil, Severa

z bizantinsko obsedo oslabiti in prestopivšiga na azijsko stran po Emilianu pobiti, ali pa, ako bi bil njegov podvojvoda tudi premagan, ga pod tavriskimi terdnjavami tako dolgo zadržavati, dokler sam svojih trum ne zbere, ga z njimi od vsih strani zagerne in popolno potolče. Ta bojna osnova (nacert) je bila pač pravilna in dobro zmišljena za navadne glave, ne pa za Severa, čigar visoki um je po svojih posebnih potih hodil.

Vidivši Sever Bizanc v pesteh svojiga nasprotnika pusti pod njegovim ozidjem obsedivne trume in se prestopi pri Ciciku z vojsko na azijsko stran, kjer se prvi kervavi boji unamejo, v kterih so bili Nigrovi poginoma tepeni. Zalostni ostanki letu razbite vojske lete v naglim begu prek Bitinie in Galacie iskajoč svojo resitev v zavetju armenskih in tavriskih planin, Sever jim pa gre za petami in vpokorivši imenovane dve pokrajini jame tavriskih prehode obsedovati. Tavriskie planine se kupicijo od gerškiga morja tje do Imavza sediga poglavarja vsih snežnikov, presegajo pogosto z svojimi višavami osnežje (Schneelinie) in so Cilicii in Sirii to, kar Alpe Italii, od narave postavljen nasip in obramba. Oska cesta se je tu vila prek gerdih klancov gor do tiknebniga verha. Nad cesto je stalo zdaj sterimo pečevje, zdaj visoko zidovje, s kteriga je na obsedovavce tema pšie, kamnja in hlodov letelo, pod cesto so pa zijale strašne globočine in brezdnii in v nevidljivim dnu so gorske vode ob stene pljuskajoč muklo šumele. Vse Severove prizadevanja so bile prazne in vojska je bila prisiljena tu brez speha stati. Vesela zauplivost v junaško srečo je če dalje bolj gasnila in zdelo se je, de oče boginja Zmage Ilire zapustiti; — kar prevlečejo temni oblaki tavriskie gore in ponoči postane eno tistih hudih nalivij, ktere so le toplim južnim krajem znane. Od sile dežja se odpro hudourniki, vode narastejo in se zagate med tesnimi terdnjavami, dokler to v naglosti narejeno zidovje navdol ne zagromi. Ko so zjutra branivci vidili storjeno škodo, so zbežali, Iliri pa spoznali v tim primerleju vodbo milostivih bogov, ter so se kviško zagnali in veselo tavriskie višave prehodivši se jeli spuštati v ciliške doline.

(Dalje sledi.)

Knjiga splošnih deržavljanskih postav.

§. 462.

Pred dražbo blaga se ima vsakimu nanj upisanimu zastavnimu upniku odkupljenje terjatve dopustiti, zavoljo katere je dražba prosena bila.

§. 463.

Dolžniki nimajo pravice pri dražbi reči od sebe zastavljene ponudbe delati.

§. 464.

Ako se dolžni znesek iz zastave ne skupi, doda dolžnik kar manjka; njemu tiče pa tudi kar se čez dolžni znesek skupi.

§. 465.

Sodniški red ustanovi, koliko de je zastavni upnik dolžan se svoje zastave deržati, ali koliko pravice ima na drugo premoženje svojiga dolžnika seči.

§. 466.

Če je dolžnik vlast zastavljene reči v dobi zastave na koga drugiga prenesil, je upniku prosto, popred svojo osebo pravico proti dolžniku, in potem svoje popolno izplačilo v zastavljeni reči iskati.

§. 467.

Če se zastavljena reč vniči; če se upnik svoje pravice do nje postavno odpove; ali ako jo dolžniku brez prideržka nazaj da; vgasne sicer zastavna pravica. Dolžna terjatva pa še obstoji.

§. 468.

Zastavna pravica vgasne dalje z časam, na kateriga je bila omejena, torej tudi z časno pravico zastavnika na zastavljeno reč; ako je le ta okoljšina upniku znana bila, ali iz javnih bukev znana biti mogla.

§. 469.

Z izplačanjem dolga neha pravica zastave. Zastavnik je pa le proti temu dolg izplačati zavezan, de se mu k krat zastava nazaj da. K nehanju hipoteke samo izplačanje dolga ni zadosti. Hipotečno blago ostane tako dolgo zastavljeno, dokler se dolžno pismo iz javnih bukev ne izbriše.